

“Sır karanlığında ne varsa zâhir aydınlığında o görülür.”

Aziz ve Muhterem kardeşlerim!

Zâhir, batın'ın göstergesidir. İnsanın sırrında (kalbinde) ne varsa dışarıya o yansır. Hatta şöyle bir atasözü de vardır.

“Dervişin fikri neyse zikri de odur.”

İnsanın zâhiri fiilleri kalbe bağlıdır. Şayet insanın sırrında merhamet, hayr, tevazû, hilm, kerem, marifet, kanaat.. vs. gibi güzel huylar varsa, zâhirinde onların eserleri görülür. Kasavet, şer, cehalet, cimrilik, gaflet, kibir, hırs, inad vs. gibi kötü vasıflar varsa, dışında da onun eserleri görülür.

Rivayete göre bir adam Davud'a (a.s) birçok hakaretlerde bulunduğu halde O, adama güzel karşılık veriyordu. Sebebi sorulduğunda:

- Herkes içinde olanı izhar eder. Ben o adam gibi konuşmam. Benim içimde o cins şeyler yok, dedi.

Cenâb-ı Mevlâ (c.c), iffetinden dolayı fakirliğini söyleyemeyenler hakkında Habib'ine (s.a.v):

“Sen onları simalarından tanırsın” buyurmuştur. (Bakara, 273)

Muhterem Kardeşlerim!

İnsanın zâhiri, batınının göstergesidir. Bu konuda Peygamber Efendimiz'in (s.a.v) bir hadîs-i şerifi var:

“İnsan vücudunda bir çiğnem et parçası vardır, eğer o iyi olursa bütün vücut iyi olur, eğer o bozulursa, bütün vücut bozulur. O et parçası kalptir”, buyurmuştur. (Buhari, Müslim, Muhtar'ul-Ehadis, 545)

Yani, muhterem kardeşlerim, insan vücudundaki âzâlar birer memur ise, onların amiri “kalp”tir.

Bundan dolayıdır ki, Nakşibendi Tarikatı kalbe çok önem vermiş ve kalbin ıslahını emretmiştir. Çünkü kalb iyileşince, hepsi iyileşir. Bazı kalbi bozuk olan kişiler var ki, bunlar zahirlerini iyi göstermeye çalışıyor. Fakat ne kadar iyi göstermeye çalışırsa çalışsın, bunu kalben yapmadığı için nifak alâmetleri mutlaka anlaşılıyor.

Bir insan eğer Allah'ın (c.c) emir ve yasaklarına riayet ediyor ve kendisini de haramlardan muhafaza ediyorsa, o insanın gerçekten doğru olduğu ve kalbinde Allah'ın muhabbeti olduğu anlaşılır.

Bir insan ki, eğer Allah'ın (c.c) yolundan gitmiyor ve devamlı haram ve günah yollarını tercih ediyorsa, bu kişi ne kadar "Ben Allah'ı seviyorum" derse desin, davasında yalancılardan olduğu anlaşılır.

Fakat burada bir şey söylemek istiyorum. Bir insanın kalbi Allah (c.c) ile meşgul ise ve Allah'ın (c.c) muhabbeti kalbe hâkim ise, bu kişi hiç günah işlemez demek değildir. Böyle bir şey demiyoruz. Kalbi Allah (c.c) ve Resûlü'nün (s.a.v) muhabbetiyle meşgul olan bir insanın kalbine, Allah'ın (c.c) muhabbeti hâkim oluyor, vücudu taat ve ibadeti seviyor, günahlardan korkuyor ve istiyor ki, hep taat ve ibadet yapsın.

Ancak insan zayıf yaratılışı olduğu için bu insanda bile mutlaka bir takım hatalar ve kusurlar oluyor. Bunun insana şöyle bir faydası oluyor ki, kendi kusur ve hatalarına bakıp kendi acziyetini ve zaafiyetini biliyor ve böylece, Allah'a (c.c) sığınıyor ve yalvarıyor. Ubudiyet gereği, ne kadar uğraşırsa uğraşsın mutlaka ondan birtakım kusurlar, hatalar ve istemediği şeyler sadır oluyor ve "ben bir şey olmadım, ben adam olamadım" diye Allah'a (c.c) sığınıp, O'na yalvarıyor.

Peygamber Efendimiz (s.a.v):

"Bir insanın ki, yaptığı güzel işleri hoşuna gidiyor ve işlemiş olduğu günahlardan dolayı üzülyorsa o bihakkın mü'mindir." (Muhtar'ul-Ehadis, 104)

Demek ki Muhterem Kardeşlerim,

Kalb ile diğer organlar birbirine eşit değildir. Kalbe Allah'ın (c.c) muhabbeti tamamıyla hâkim olmalıdır. Ancak ne kadar hâkim olursa olsun, yine de bir insandan bir takım kusurlar eksiklikler ve istemediği şeyler zuhur edecektir.

Bütün bunlar da, kulun kendi acziyetini ve zaafiyetini bilmesi için Allah'ın (c.c) bir hikmetidir.

Bir insan namaz kılariken, kalbine huşû Allah'ın (c.c) korkusu hâkim ise, kalbindeki bu huşu insanın diğer âlâlarına yansır, o zaman insan sakin ve huzurlu olur. Eğer bir insanın namaz kılariken, sağa sola baktığını, orasını burasını kaşındığını ve azalarının sakin olmadığını görürseniz, bu kişi ne kadar huşu içerisinde olduğunu iddia ederse etsin, o kişinin huşu içerisinde namaz kılmadığını anlamış olursunuz.

Bakıyorum bazı insanlar namaza kalkmadan önce çok sakin iken, "Allah-u Ekber" diye tekbir getirip namaza durdukları zaman, bir saatine bakıyor, bir gözlüğünü düzeltiyor, bir burnunu siliyor, bir mendilini çıkartıyor. Demek ki bunun kalbinde bir huşû ve huzur yok. Bunlara en çok S. Arabistan'da rastlıyorum.

Bir de muhterem kardeşlerim, kalpte ne varsa ağızdan o çıkar. Temiz bir kalpten kötü bir söz çıkamaz. Bazı insanlar saatlerce oturup sohbet ettikleri halde, bir bakıyorsunuz ağızdan bir kere "Allah" (c.c) sözü çıkmıyor. Kalbinde yok ki ağızdan çıksın.

Bazı insanlarda ise çok farklı, saatlerce oturup konuştuğunuz halde, bir bakıyorsunuz ki, ağızdan bir kere bile dünya kelamı çıkmıyor. Onun da kalbinde dünya olmadığı için ağızdan, bir dünya sözü çıkmıyor.

Demek ki muhterem kardeşlerim,

İnsanın kalbinde ne varsa dışarıya o yansıyor. “Sır karanlığında ne varsa zahir aydınlığında o görülür” işte sohbetimizin başında da örnek verdiğimiz gibi, Davud (a.s) kendisine birçok hakaretlerde bulunan adama, onun gibi karşılık vermek yerine, güzel karşılık verince yanındakiler bunun sebebini sormuş.

Davud (a.s) ’da:

- Herkes içinde olanı izhar eder. Ben o adam gibi konuşmam. Benim içimde o cins şeyler yok, demiş.

Yani muhterem kardeşlerim, bir insan dükkânında ne varsa ancak onu satabilir. Olmayan bir şeyi satabilir mi? Tabiki satamaz.

Bazı insanlar var ki namaz kılmadıkları, oruç tutmadıkları ve şeriatın zahirine de hep ihanet ettikleri halde:

“Sen benim kalbime bak! Önemli olan kalptir, benim kalbim temiz!”, diyorlar.

Ancak biz biliyor ve anlıyoruz ki, onların bu tür sözleri gerçeği yansıtmıyor. Çünkü, eğer gerçekten kalbleri temiz olsa ve kalblerinde Allah’ın (c.c) muhabbeti hâkim olsa zahirleri mutlaka istikamet üzere olurdu.

Peygamberlerden başka hiç kimse günahlardan mâsum değildir. Onun dışında herkes günah işleyebilir. Hatta bazen, insanların işledikleri günaha samimi bir şekilde tevbe etmeleri halinde, bu onların daha da yükselmelerine bir vesile bile olabilir. Önemli olan günaha ısrar etmemektir.

Bazen da işlenen günah, insandaki kibir ve ucûbun kaybolmasına vesile olabilir. Yalnız bir insan büyük tevbe aldıktan sonra, “Ben bir zamanlar şunu yapmıştım, ben bir zamanlar şu günahı işlemiştim” diye günahlarını insanlara anlatmamalı, söylememelidir. Yanındaki insanları o günaha durduk yere şahit yapmamalıdır.

Diyelim ki, bir insan gizli bir günah işledi, hiç kimse de bunu bilmiyor. Cenâb-ı Mevlâ (c.c) lütfu, keremi sayesinde ve “settar” ismiyle bunu insanlardan gizliyor ve tevbeyle de inşaallah bunu affediyor.

Onun için Allah’ın (c.c) örttüğünü bizler açığa çıkarmayalım. Bu büyük bir hatadır. Önemli olan tevbeden sonra aynı günahlara devam etmemek, pişman olmak ve istikamet üzere yola devam etmektir.

“Hakk’la istidlâl ile Hakk’a istidlâl arasında çok büyük fark vardır. O’nunla delil getiren hakikati ehlinden öğrenir ve işi kökünden halleder. O’na delil getirmek ise O’na daha ulaşılmadığındandır. Yoksa O ne zaman kaybolmuş ki bulunsun ve ne zaman uzak olmuş ki eserler O’na ulaştırsın”

Delil getirmenin iki yolundan biri; müessirinden esere gitmek, diğeri ise, eserden müessiri bulmaktır. Allah’ı (c.c) tanıyan O’nun kadim olduğunu, Hakiki mevcudun O olduğunu, O’nun

dışındakilerin hâdis olup, mevcudiyetlerinin fer'i olduklarını bilir. Sonuca gitmesi daha kolay ve ilmi daha kesindir. Eserlere bakarak O'nu arayan (tanımaya çalışan) ise, O'ndan uzak demektir.

Muhterem Kardeşlerim!

İnsanlar iki kısımdır. Bir kısım insanlar, Hakk'ı tanımış ve Allah'ı bilmiş olduğundan, Allah (c.c) ile kâinata delil getiriyorlar. Allah (c.c) vardır, bunlar da Allah'ın mahlûkudur ve bunların hepsini Allah (c.c) yaratmıştır diye îtikat ederler. Bu insanların, Allah'ı bilmek için delile ihtiyaçları yoktur. Allah'ın varlığını ve birliğini delilsiz olarak bilirler ve hakkal yakîn derecesine ulaştıkları için işi kökünden kavramışlardır.

Şeytan bir gün Şeyh Abdulkadir Geylânî Hazretleri'ne (k.s):

- Allah'ın varlığını ne ile biliyorsun? diye sorunca

Bu soruya çok sinirlenen Şeyh Abdulkadir Geylânî Hazretleri (k.s) şeytana hiddetle bağırarak:

- Ey Mel'un! Ben Allah'ı (c.c) delil ile değil, delilsiz olarak biliyorum!" diye cevap vermiştir.

Muhterem Kardeşlerim,

Size şöyle misâl vereyim, meselâ bir insan meyve ağacını görür ve meyveyi ağaçtan bilir. Ama bazı insanlar ağacı görmez, meyveyi görür ve bu meyvenin ağaçtan olduğunu öyle bilirler, burada asıl olan ağaçtır. Ancak birisi ağacı, diğeri ise meyveyi görüyor fark burada.

Bir misâl daha verelim. Meselâ elimize aldığımız bir fener veya lamba ile çok karanlık bir yere girdiğimizi düşünelim bir an. Bu fenerle bakıyoruz ki etrafta ne kadar eşya, mücevherat vs. varsa hepsini görüyoruz.

Fakat bu eşya ve mücevheratı ne ile bulduk? Elimizdeki fener ile. İşte, bizlerde kâinatı Allah'ın (c.c) bize vermiş olduğu nur ile buluruz. Çünkü kâinatı bizler gözümüz ile görürüz. Bizlere bu gözü veren kimdir? Allah'tır (c.c). Aklımız ile buluyoruz, bu akli bize veren kimdir? Allah'tır (c.c).

İşte muhterem kardeşlerim, insanlar iki kısım demiştik, bir kısım insanlar Allah'ı (c.c) biliyor ve kâinata, mahlukâta Allah (c.c) ile delil getiriyor, bunlar perdeyi aradan kaldırmış olarak, her şeyi Allah'ın (c.c) nuru ile görüp, işi kökünden halletmiş olanlardır.

Bir kısım insanlar da eserden müessire ulaşanlar yani, soruyorlar onlara: "Allah'ın (c.c) varlığını ne ile biliyorsun?" onlar "işte kâinat var demekle bu kâinatı bir yaratan var, bu yüzden Allah'ı biliyorum" diye eşyayı delil getirerek, Allah'ın (c.c) varlığını isbat etmeye çalışırlardı. Bu kişiler aradan perdeyi kaldıramadığı için Allah'a delil olarak, mahlukâtı ve eşyayı getirirler.

İşte Hikem-i Atâiyye diyor ki: “Allah (c.c) daima vardır, O’nun varlığına delil olarak başka bir şeyi getirmeye gerek yok, O hiçbir zaman kaybolmamıştır ki, O’na delil getirmeye çalışalım, sorun oradaki perdeyi kaldırmamış olmamızdan kaynaklanıyor.

Muhterem kardeşlerim, bu ikinci kısımdaki insanlar, yani eserden müessiri (burada eser kâinat, müessir de Allah’tır (c.c)) bulanlar kötü demek değildir. Onlar da hakikate ulaşırlar, ancak birinci kısımdakiler yani müessirden esere gidenler, yani eşyaya, mahlukâta Allah (c.c) ile delil getirenler işi kökünden halletmiş, aradaki perdeyi kaldırmış ve Allah’ı (c.c) bilmiş oldukları için daha efdâldir.

“Zenginliğin sahibi zenginliğinden infak etsin.” (Talak, 7)

Sözü ulaşmışlar içindir.

“Kimin rızkı az ise”

Sözü ise salıklar içindir.

Hakk’a ulaşmış ârifler, görmüş oldukları sır hazinelerinden fasih ve belîğ bir şekilde infak edebilir. Halka nasihat edip, onları irşad edebilir. Çünkü onlar eşbah âleminden ervah âlemine (yani mülk âleminden melekût âlemine) yükselmişlerdir.

Sair (daha ulaşmamış) yolcular ise henüz madde âleminde mahpustur. Onun kendi nefsinin ıslah ve kalbini tasfiye ile uğraşması gerekir. O daha infak (manevi sırlardan bahsedecek) kadar zenginleşmemiştir. Arifler gibi fasih ve belîğ bir şekilde manevî sırlardan konuşmaya ehil değildir.

Muhterem kardeşlerim!

Allah’ın (c.c) nurunu müşahede etmiş ve O’na vasıl olmuş kişilerin ne yapmaları lazım? Onların irşad etmeleri, emr-i bil mâruf nehy-i anil münker vazifelerini yerine getirmeleri ve kesinlikle boş durmamaları lazımdır. İnsanlara hayrı tavsiye etmeleri ve onları kötülükten men etmeleri lazımdır. Diğerlerine gelince, onlar da kendilerince insanlara doğruları anlatmaları, ilimleri ve güçleri nisbetince insanlara yol göstermeleri lazımdır.

Muhterem kardeşlerim, Allah (c.c) hepimize Hakk’ı ve Hakikati nasip eylesin.

Atâullah İskenderî hazretleri (k.s) burada; gerek Allah’a (c.c) ulaşmış olanlar, gerekse henüz ulaşmamış ancak o yol üzerinde bulunan herkes kendi gücü nisbetinde insanları irşad etmeli ve kendi kazandıklarından infak etmeli demek istiyor.

O’na gidenler, teveccüh nurlarıyla hidayet bulurlar. Ulaşanların ise muvacehe nurları vardır. Birinciler nurlara muhtaçtır. Nurlar ise, ulaşanlar içindir. Çünkü onlar Allah’tan başka hiçbir şeye muhtaç değildir.

“Allah de geç. Sonra onları daldıkları şeyde oynar halde bırak.” (En’am, 91)

Mürid, seyrine devam ettiği müddetçe ibadet ve taat nurlarıyla yolunu bulur. Seyr esnasında bu nurlara muhtaçtır. Şuhud makamına ulaştığında ise muvacehe nurları hâsıl olup onun mülkü olurlar. Artık nurlar onu hiç bırakmaz. Çünkü o artık Allah’ı (c.c) bulmuş, O’nun (c.c) müşahedesi altına girmiştir. Nurlara ihtiyacı yoktur. O (c.c) nurları değil nurlar onu takip eder. Şeyh hazretleri sonra En’am sûresindeki âyeti hatırlatarak;

“Kalbinizden Allah’ı (c.c) zikredip, devamlı O’nunla (c.c) olun. O’nun (c.c) dışındakileri terk edin, O’ndan (c.c) gafil olanları bırakın hevalarında ve gafletlerinde bocalayadursunlar”, diye nasihat etmiştir.

“Sende gizlenmiş ayıpları arzulaman, senden gizlenmiş olan gayıpları arzulamandan hayırlıdır.”

Üç çeşit ayıp vardır:

1- Nefsin Ayıbı: Cismanî şehvata taalluk eden ayıplardır. Yeme, içme, giyinme, binek, mesken, cinsi istekler vs. gibi..

2- Kalbin Ayıbı: Kalple alâkalı şehvetlerdir. Şöhret ve riyaset sevgisi, kibir, hased, kin, husumet, ucûb... vs. gibi.

3- Ruhun Ayıbı: Bâtini zevklere taalluk eden ayıplardır. Keramet ve makam talebi, köşkler ve huriler iştiyakı... vs. gibi.

Mürîd, keşif, keramet gibi gaybî şeylerin peşine düşeceğine kendinde gizlenmiş olan hased, kibir, şehvet, ucûb, rızık endişesi, fakirlik korkusu gibi ayıplarıyla ilgilenmeli, onları tesbit etmeye çalışıp, tedavisiyle uğraşmalıdır.

Gayb ile meşgul olmak ise fuzulî olup, bazen insanın helâkına bile sebep olabilir.

Muhterem kardeşlerim!

Buraya çok dikkat etmenizi istiyorum. Şeytan aleyhillâne insanı hiçbir zaman bırakmıyor. Daima çeşitli hîle ve oyunlarla insanı yoldan çıkarmaya çalışıyor. Bir insan tevbe almadan önce onu illâ günaha sokmak, haramlarla meşgul etmek... vs. gibi şeylerle insanı meşgul ediyor. Ancak bir insan tevbe aldıktan sonra eğer onu daha önceki gibi günahlar ile meşgul edemez ve haramlara itemez ise, bu sefer onunla başka türlü uğraşıyor.

Meselâ insana; “Bu kadar zamandır taat ve ibadette bulunduğun halde hiç kerametın yok, hiç keşfin olmadı, hiçbir şey görmedin ve hiç güzel rüyalar görmüyorsun”, diyerek, bu tür şeyleri insanın zihnine sokar. O kişi de artık bunların peşine düşmeye başlar ve “Ben bir şey göreyim, ben bir şeylere vâkıf olayım veya işte şöyle olayım, böyle olayım” demeye başlar. Hatta “ben bir

vekil olayım, şeyh olayım, irşad edeyim diye insanlara başka yerden rüya nakletmeye bile başlar. “Filan kişi tarafından böyle görüldü, filan yerde rüyada böyle işaret edildi” diye kendisini yükseltmeye çalışır.

Hikem-i Atâiyye’de diyor ki;

“Sen kendinde gizlenmiş kusurları ara, keşif ve kerametın peşine koşma. O senin vazifen değil, o Allah’ın vereceği bir şeydir.”

Muhterem kardeşlerim, Şah-ı Nakşibend hazretleri (k.s):

“Bir istikamet bin kerametden hayırlıdır”, buyurmuştur.

Onun için hiçbir zaman keşif ve keramet peşinde olmayın, hiçbir zaman “Ben güzel bir rüya göreyim, güzel bir hâl sahibi olayım” diyerek bu tür şeylerin peşine düşmeyin.

Çünkü, hakikaten birçok insan gördük ki, keşif, keramet sahibi oldukları halde sonradan bozuldular. Hâlbuki istikamet üzere gidenler kolay kolay bozulmazlar.

Allah (c.c) hepimizi şeytanın şerrinden muhafaza eylesin. Birçok insan var ki, yoldan çıktığı için şeytanın yardımıyla kendisinde zuhur eden istidrac sahibi kişileri, keramet sahibi zannediyor.

Kur’ân-ı Kerîmde:

“Nefsini tasfiye eden felâh bulmuştur” diye Cenâb-ı Mevlâ (c.c) bizleri nefsimizi temizlemeye ve istikamete çağırıyor. Yoksa bizlerden keşif, keramet istemiyor.

İşte Hikem-i Atâiyye’de:

“Sen, nefsinin ayıplarıyla meşgul ol, kendi eksikliklerini gidermeye çalış! Senin vazifen olmayan işlerin; keşif ve kerametın peşine düşme!” diyor.

Muhterem kardeşlerim, Allah (c.c) bizleri muhafaza eylesin. Bazı kere insan bir güzel rüya görüyor sonra da “ben şöyle oldum, böyle oldum” diye kendisine bir kibir, riya geliyor. Sonra da bu ucûb olup, yoldan çıkmasına sebep oluyor.

Demek ki, biz bir şeye talib olmamalıyız. Sonra, hiçbir zaman hiçbir kimse kendisinde bir şey görmemeli “Ben şöyle oldum, böyle oldum” dememelidir. Bir şey oldum diyen gerçekte daha bir şey olamamıştır. Kim olursa olsun bilâ istisna. Allah (c.c) nezdinde en büyük olan kişi, kendisini en alçak olarak görendir. En büyük rütbe Allah’a (c.c) kulluktur.

Peygamberlerden başka herkes günah işleyebilir. Peygamberler “ismet” sıfatına hâizdirler. İnsan mutlaka hata eder ve bu hatadan dönerse, Allah (c.c) mutlaka tevbesini kabul eder. İnsanların gerçek makam ve mevkilerini bilen Allah’tır (c.c). Bizler hiçbir makam ve mevki iddiasında bulunmayalım.

Hz. Ömer (r.a), Aşere-i Mübeşşere'den, yani daha hayatta iken Allah'ın cennetle müjdelediği kişilerden olduğu halde, herkesten daha fazla Allah'tan (c.c) korkuyordu.

Hz. Ali (kerremallahu vechehu), Peygamber Efendimiz'in (s.a.v) amcasının oğlu olduğu halde, herkesten daha fazla Allah'tan (c.c) korkuyordu.

Peygamber Efendimiz (s.a.v) bizatihî kendisi:

“Ben hepinizden daha iyi Allah'ı bilir ve hepinizden daha fazla O'ndan korkarım” buyurmuştur.

Onun için bizler de devamlı nefsimizi itham ederek yolumuza, yani istikametimize devam etmeliyiz. Rabbim bizi kendi yolundan ayırmasın.